

تاریخ معاصر ایران درس ششم

تهیه و تنظیم: حسن نظری

دوره دوم مشروطه: دوره دوم مشروطه با فتح تهران توسط مشروطه خواهان و فرار محمدعلی شاه آغاز شد.

دو ویژگی بارز دوره دوم مشروطه را نام ببرید.

- ویژگی بارز دوره دوم مشروطه
- ۱- اختلاف شدید بین طرفداران مشروطه
 - ۲- مداخله آشکار روس و انگلیس در سرنوشت ایران

اختلافات داخلی در نهضت مشروطه چگونه شدت گرفت؟

در درس پیش خواندیم که اولین جرقه اختلاف بین مشروطه خواهان، بین شیخ فضل الله نوری و دیگر اعضا بود. شیخ فضل الله می گفت مشروطه باید مشروعه باشد و اکثریت اعضا مخالف این نظریه بودند. پس از فتح تهران توسط حامیان مشروطه، مجلسی مرکب از اعیان و اشراف و زمین داران و نمایندگان دوره قبل تشکیل شد. اکثر اعضای این مجلس همان هایی بودند که دستشان به خون مشروطه خواهان آلوده بود. بنابراین افرادی نظیر ستارخان و باقرخان با این اقدام به مخالفت برخاستند. چون می دیدند ثمره تلاششان بیهوده بوده است. از این زمان به بعد اختلافات بین آن ها شدت گرفت.

شیخ فضل الله نوری چگونه محاکمه و اعدام شد؟

شیخ فضل الله در دوره دوم مشروطه نیز بر این نکته تاکید می کرد که مشروطه باید مطابق قوانین اسلامی باشد. نمایندگان دوره دوم که به دنبال گرفتن انتقام و اعدام مخالفان بودند، مخالفان واقعی را رها کرده و شیخ فضل الله را محاکمه و اعدام کردند. کشورهای بیگانه از شیخ خواستند که به سفارت آن ها پناه ببرد اما وی این ننگ را قبول نکرد. سرانجام در یک محاکمه ساختگی، شیخ به اتهامات واهی و دور از واقع محاکمه و بلافاصله اعدام شد. در واقع اعدام شیخ، انتقام استعمار از روحانیت به سبب شکست های آنان در نهضت هایی همچون نهضت تنباکو بود.

دوره دوم مجلس شامل چه احزابی بود؟

- ترکیب مجلس
- ۱- اعتدالیون: تأکید بر مذهب به عنوان سدی در برابر بی عدالتی. مانند طباطبایی و بهبهانی
- دوم مشروطه
- ۲- دموکرات ها: تأکید بر جدایی دین از سیاست. مانند تقی زاده

روسیه و انگلستان چگونه ایران را به اشغال درآوردند؟

در دوره دوم مجلس مقرر شد که ایران کارشناسانی غیر از اتباع انگلیسی و روسی را استخدام کند. لذا چند نفر از کارشناسان آمریکایی، فرانسوی و سوئدی را برای اصلاح امور استخدام کردند. مشهورترین چهره در میان این ها، مورگان شوستر آمریکایی بود که برای اصلاح امور مالی استخدام شد و اصلاحات قابل توجهی انجام داد. روس ها و انگلیسی ها این اقدام را مخالف منافع خود دیدند و به مجلس اخطار دادند که هرچه سریعتر این کارشناسان را اخراج کند. مجلس این اخطار را رد کرد و به همین خاطر روس ها از شمال و انگلیسی ها از جنوب وارد ایران شدند و مناطقی که طی قرارداد ۱۹۰۷ به عنوان مناطق تحت نفوذ مشخص شده بود، به اشغال خود درآوردند.

سیاست ایران در جنگ جهانی اول چگونه بود؟ چه نتایجی داشت؟

پس از فرار محمدعلی شاه، پسر خردسال وی احمد شاه به سلطنت رسید. همزمان با روی کار آمدن وی، جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۴ م / ۱۲۹۳ ش آغاز شد. ایران در این جنگ اعلام بی طرفی کرد اما نا خواسته پای کشور ما به این جنگ باز شد. جنگ بین دو گروه متفقین (انگلیس - روسیه - فرانسه) و متحدین (آلمان - اتریش - مجارستان) بود. امپراتوری عثمانی که همسایه ایران بود به گروه متحدین پیوست. بنابراین کشور ما اهمیت بسزایی پیدا کرد. زیرا آذوقه و مهمات از طریق کشور ما به نیروهای متفقین می رسید. در جریان این جنگ، اکثر مناطق ایران توسط نیروهای متفقین اشغال شد و منابع کشور به غارت رفت. به دنبال کمبود غذا و قحطی و گسترش بیماری، بسیاری از ایرانیان جان خود را از دست دادند.